

Baigusi universitetą buvau jauna ir ambicinga – norėjau susirasti gerai mokamą darbą, daug išmokti ir parodyti, ką sugebu. Darbą netrukus radau vienoje iš keturių didžiausių pasaulio audito ir konsultacijų bendrovių – pradėjau dirbti mokesčių konsultante. Mokiausi greitai, taip pat greitai kilau ir karjeros laiptais. Kuo aukštesnės buvo pareigos, tuo daugiau turėjau atsakomybių: ne tik konsultavau klientus, bet ir pardavinėjau paslaugas, vedžiau į priekį komandą, kūriau strategiją ir skaičiau pranešimus. O namie laukdavo šeima – vyras ir vaikai. Taigi reikalų buvo daug, o laisvo laiko – mažai.

Nors atlyginimas kilo kartu su pareigomis ir atsakomybėmis, atrodė, kad pinigų vis nėra pakankamai. Kažkiek sutaupydavome, bet tuoj pat išleisdavome geresniam automobiliui ar mielai interjero detalei. Nusprendėme iš buto persikelti į namą, ir būstas „suvalgydavo“ visus papildomai uždirbtus pinigus: tai prireikia įsigyti naują baldą, tai sieną padažyti, tai pirtį įsirengti.

Apimdavo jausmas, kad ne aš gyvenu gyvenimą, o gyvenimas – mane. Negebėjimas valdyti pinigų, švelniai tariant, erzino. Buvau baigusi ekonomiką ir finansus, puikiai išmaniau, kaip reikia elgtis su pinigais, turėjau tvirtus tėvų suformuotus finansinių įgūdžių pagrindus (tėtis ilgai dirbo finansininku, o mama buvo verslininkė). Vis dėlto pasidavusi gyvenimo tėkmei nieko nesutaupydavau. Taškiau pinigus restoranams ar šiaip užgaidoms, nes juk „galiu sau leisti“. Lyg ir stengiausi gyventi kitaip, bet nepavyko.

Tada supratau, kad trūksta sistemos, arba įpročių, kurie *be didelių pastangų* leistų tinkamai valdyti savo pinigus. Jaučiausi beviltiškai, nes nežinojau, *kaip* sukurti tokią sistemą šeimoje – kaip susitarti su vyru ir vaikais dėl bendrų principų? Kaip gyventi „į priekį“, o ne trypti vietoje? Tuo metu mane guodė vienintelis dalykas – kad bent vaikams nieko netrūksta. Iš tiesų jie buvo ne tik pavalgydinti ir aprengti, bet ir lankė būrelius, nuolat mokėsi ko nors naujo (plaukti, slidinėti ir važinėti dviračiu), keliaudavo (privalomai bent du kartus per metus į užsienį!).

O tada vieną dieną suvokiau, kad tas beviltiškumo jausmas visai ne apie mane. Išsigandau, kad mano vaikai gyvens tokiam pat chaose kaip ir aš. Juk jiems rodau pavyzdį, kaip elgtis su pinigais! Ar noriu, kad mano vaikai taip gyventų? Ar noriu, kad jie neturėtų santaupų ir alternatyvių pajamų šaltinių, dėl to būtų įkalinti darbe nuo vieno atlyginimo iki kito, neturėdami pasirinkimo laisvės? Suvokiau, kad mano supratimas, jog vaikams nieko netrūksta, ribotas. Jiems trūko žinių ir įgūdžių, kaip

elgtis su pinigais. Tai supratusi nusprendžiau kelionę pradėti *kartu* su vaikais. Gal būtų buvę logiškiau pradėti nuo savęs, bet tada tektų garsiai pripažinti, kad ir pati kažko nemoku, eiti pas finansų ekspertus, už kuriuos jaučiausi žinanti daugiau.

Pradėjau skaityti knygas apie vaikų finansinį ugdymą, dalyvauti seminaruose. Supratusi, kad kai kuriose srityse man pačiai trūksta žinių, atsiverčiau knygas apie finansus suaugusiems. Atsirado keistas šalutinis efektas: domėdamasi vaikų finansiniu ugdymu, pradėjau daug daugiau dėmesio skirti ir asmeniniams bei poros finansams, susidomėjau investavimu.

Vis dėlto meluočiau sakydama, kad buvo lengva. Iš pradžių vaikų finansinis ugdymas man atrodė kaip tamsus miškas. Informacijos internete – galybė, patarimai dažnai vienas kitam prieštaraujantys. Vieni sako, kad už buities darbus reikia mokėti, kiti – kad jokių būdu. Vieni įrodinėja, kad kišenpinigius privaloma duoti grynaisiais, kiti – kad daug patogiau pervesti į kortelę. Užtruko nemažai laiko, kol viską išpainiojau ir galvoje susidėliočiau *veikiančią* vaikų finansinio ugdymo sistemą, apimančią esminius pinigų valdymo įgūdžius. Labai mėgstu sistemas, nes kurią nors įgyvendinus, rezultatai pasiekiami tarsi savaime, jiems nereikia skirti daug laiko ir pastangų.

Ko galite tikėtis, perskaite šią knygą ir įgyvendinę joje pateikiamus patarimus?

Iš pradžių apie tai, ko tikėtis nereikėtų. Nemanau, kad mokydami vaikus apie pinigus turėtume tikėtis, kad jie pasieks daugiau – tokie mūsų lūkesčiai vaikams būtų per didelė našta. Tačiau tol, kol jie gyvena su mumis, mes galime pakeisti jų požiūrį į gyvenimą ir pinigus, skirti užduočių ir žaidimų, pasakoti asmeninius patyrimus, atskleisti, kaip gyvena daug pasiekę žmonės, ką perskaitome knygose. Šios patirtys neabejotinai jiems labai pravers ateityje. Taip, jie jomis arba pasinaudos, arba ne, bet turės *laisvę* rinktis. Finansiniu vaikų ugdymu būtent to ir siekiu – suteikti laisvę rinktis.

Antra, sužinosite laiko ir kitų žmonių patikrintą finansinio ugdymo sistemą ir įrankius, kurie padės šias žinias perduoti lengvai ir paprastai. Nemažai laiko skyriau ne tik tyrimų ir daug pasiekusių žmonių gyvenimų analizei, bet ir stengiausi, kad idėjos būtų pritaikomos praktikoje, jas išbandžiau tiek savo šeimoje, tiek kartu su savo mokymų dalyviais.

Galiausiai tikėtina, kad ir patys pajusite šalutinį šios knygos efektą. Su vaikais pradėjusi finansinę kelionę pati pasijutau laisvesnė ir valdanti savo gyvenimą. Tačiau labiausiai noriu vaikams perduoti jausmą, kad jie valdo savo gyvenimą. Ir kad ne tik

mano užaugę vaikai, bet ir kuo daugiau suaugusiųjų jaustųsi savo gyvenimo šeimininkais, o ne žiniasklaidos ir vartotojiškos visuomenės marionetėmis.

O gebėjimas elgtis su pinigais, tinkamas požiūris į juos suteikia pasitikėjimo savimi jausmą, kritinį mąstymą ir kartu didesnę pasirinkimo laisvę.

Kaip parašiau ši? knyg??

2018 metais būdama motinystės atostogose su trečiuoju vaiku Konstantinu, pajutau didelį norą savo patirtimi pasidalyti su kitais tėvais. Nuo to laiko pradėjau kurti projektą *raisingfreekids.com*, įkūriau „Facebook“ grupę „Apie vaikus ir pinigus“, reguliariai vedu mokymus tėvams, parengiau diskusijų korteles „Apie pinigus su vaikais“.

Esu dėkinga leidyklai „Alma littera“ už galimybę išleisti knygą ir pasiekti daugiau tėvų, kurie nežino, kaip išmokyti vaikus elgtis su pinigais. Jaučiuosi įkvėpta parodyti tiesiausią kelią. Vaikai – lyg baltas popieriaus lapas, nuo mūsų, tėvų, priklauso, ką juose nupiešime. Norėčiau, kad tame piešinyje netrūktų nė vienos spalvos, kad jame atsirastų vietos ir požiūriui į pinigus.

Ar finansinis vaikų ugdymas – pagrindinis auklėjimo uždavinys? Ne, mokyti apie pinigus nėra *svarbiau*, nei mokyti kitų dalykų: emocinio intelekto, santykių ir sveikatos įgūdžių ir panašiai. Tačiau pinigai yra svarbi šiuolaikinio gyvenimo dalis, todėl mokyti vaiką elgtis su pinigais *taip pat svarbu*, kaip ir mokyti kitų esminių gyvenimo įgūdžių. Ugdydami vaiką visapusiškai, užauginsime visavertę asmenybę.